

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ψυχολογία - Η Εξέλιξη μιας Επιστήμης

Ορισμοί & Θεμέλια

- **Ψυχολογία:** Η επιστημονική μελέτη του **νου** και της **συμπεριφοράς**.
 - **Νους:** Η ιδιωτική, εσωτερική μας εμπειρία. Μια αέναη ροή συνείδησης (αντιλήψεις, σκέψεις, αναμνήσεις, συναισθήματα).
 - **Συμπεριφορά:** Οι παρατηρήσιμες πράξεις (ενέργειες που κάνουμε μόνοι ή με άλλους).
- **Η Βιολογική Βάση:** Οι εμπειρίες απορρέουν από ηλεκτρικές και χημικές δραστηριότητες του εγκεφάλου.
- **Η Λειτουργικότητα:** Ο νους εξυπηρετεί την **επιβίωση και αναπαραγωγή**. Οι ψυχικές διεργασίες έχουν έναν σκοπό (**λειτουργία**), ο οποίος γίνεται αντιληπτός όταν παύει να υφίσταται.

Οι Ρίζες της Ψυχολογίας: Το Μονοπάτι για μία Επιστήμη του Νου

Ιστορικές & Φιλοσοφικές Ρίζες

- **Πλάτων (Νατιβισμός):** Υποστήριξε ότι ορισμένα είδη γνώσης είναι **έμφυτα** ή εγγενή.
- **Αριστοτέλης (Φιλοσοφικός Εμπειρισμός):** Ο νους είναι μια "**tabula rasa**" (άγραφος πίνακας). Η γνώση αποκτάται αποκλειστικά μέσω της **εμπειρίας**.

Από τον Εγκέφαλο στον Νου: Η Γαλλική Σχολή

- **René Descartes (Δυϊσμός):** Διαχωρισμός σώματος (ύλη) και νου (άυλη ουσία).
 - *Το πρόβλημα του δυϊσμού:* Πώς αλληλεπιδρούν δύο διαφορετικές ουσίες;
- **Thomas Hobbes:** Ο νους και το σώμα **δεν διαφέρουν**. "Ο νους είναι αυτό που κάνει ο εγκέφαλος".

- **Paul Broca:** Μέσα από τη μελέτη του ασθενούς Leborgne ("Tan"), απέδειξε ότι μια βλάβη σε συγκεκριμένο τμήμα του εγκεφάλου (αριστερό ημισφαίριο) προκαλεί εξασθένηση συγκεκριμένης νοητικής λειτουργίας (ομιλία)
 - **Συμπέρασμα:** Οι νοητικές λειτουργίες είναι το **παράγωγο των σωματικών λειτουργιών του εγκεφάλου.**

Δομισμός: Η Ψυχολογία ως Επιστήμη

- **Hermann von Helmholtz (Φυσιολογία):**
 - **Η συμβολή:** Μέτρησε την ταχύτητα του **νευρικού ερεθίσματος.**
 - **Χρόνος Απόκρισης:** Απέδειξε ότι οι άνθρωποι αργούν περισσότερο να αντιδράσουν σε ερέθισμα στο δάχτυλο του ποδιού (λόγω μεγαλύτερης απόστασης από τον εγκέφαλο) παρά στον μηρό.
 - **Συμπέρασμα:** Η νοητική δραστηριότητα **δεν είναι ακαριαία.** Είναι μια φυσική διεργασία που μπορεί να μετρηθεί επιστημονικά.
- **Wilhelm Wundt (Ιδρυτής της Ψυχολογίας):**
 - Ίδρυσε το **πρώτο εργαστήριο (1879)** στη Λειψία.
 - **Δομισμός:** Η ανάλυση των βασικών στοιχείων που αποτελούν τον νου (κατά το πρότυπο της Χημείας).
 - **Ενδοσκόπηση:** Μέθοδος καταγραφής της υποκειμενικής εμπειρίας (π.χ. περιγραφή έντασης ήχου ή φωτεινότητας).

Λειτουργισμός: Η Επιρροή της Εξέλιξης

- **William James:** Διαφώνησε με τον Δομισμό.
 - **Θεωρία:** Η συνείδηση είναι σαν ένα «**γάργαρα ρυάκι**» και δεν μπορεί να τεμαχιστεί σε στοιχεία.
- **Λειτουργισμός:** Μελέτη των σκοπών (λειτουργιών) που εξυπηρετούν οι νοητικές λειτουργίες.
- **Charles Darwin (Φυσική Επιλογή):** Ο James εφάρμοσε την αρχή του Δαρβίνου στην Ψυχολογία.

- **Η Λογική:** Όπως τα σωματικά χαρακτηριστικά, έτσι και οι ψυχικές λειτουργίες (μνήμη, φόβος, αντίληψη) επιβίωσαν γιατί βοήθησαν τους ανθρώπους να **επιβιώσουν και να αναπαραχθούν** (π.χ. αποφυγή θηρευτών, εύρεση τροφής).

Επιστήμονας / Φιλόσοφος	Προσέγγιση	Κεντρική Ιδέα
Πλάτωνας	Νατιβισμός	Η γνώση είναι έμφυτη .
Αριστοτέλης	Εμπειρισμός	Ο νους είναι tabula rasa (γνώση μέσω εμπειρίας).
René Descartes	Δυϊσμός	Διαχωρισμός άυλου νου και υλικού σώματος.
Thomas Hobbes	Υλισμός	Ο νους είναι αυτό που κάνει ο εγκέφαλος .
Paul Broca	Νευροψυχολογία	Ο εγκέφαλος (σώμα) παράγει το νου.
H. von Helmholtz	Φυσιολογία	Χρόνος Απόκρισης: Η σκέψη δεν είναι ακαριαία, αλλά μετρήσιμη.
Wilhelm Wundt	Δομισμός	Ανάλυση της συνείδησης σε στοιχεία μέσω ενδοσκοπήσης .
William James	Λειτουργισμός	Η συνείδηση είναι " ροή " (ρυάκι) και εξυπηρετεί την επιβίωση.

Η Ανάπτυξη της Κλινικής Ψυχολογίας

Η Υστερία και ο Jean-Martin Charcot

Ο Γάλλος νευρολόγος Charcot μελέτησε ασθενείς με **υστερία**:

- **Συμπτώματα:** Παροδική απώλεια κινητικών ή λογικών λειτουργιών (παράλυση, τυφλότητα, αμνησία) **χωρίς σωματική αιτία**.
- **Αιτία:** Συνήθως δυσάρεστες συναισθηματικές εμπειρίες.
- **Ανακάλυψη:** Μέσω της **ύπνωσης**, τα συμπτώματα των ασθενών εξαφανίζονταν προσωρινά, αποδεικνύοντας ότι η αιτία της διαταραχής ήταν νοητική και όχι οργανική.

Sigmund Freud & Ψυχαναλυτική Θεωρία

Ο Freud, επηρεασμένος από τον Charcot, ανέπτυξε μια ριζοσπαστική θεωρία:

- **Το Ασυνείδητο:** Το μέρος του νου που λειτουργεί έξω από τη συνειδητή επίγνωση. Εκεί «κατοικούν» οδυνηρές μνήμες της παιδικής ηλικίας που ο ασθενής δεν μπορεί να ανακαλέσει.
- **Ψυχαναλυτική Θεωρία:** Προσέγγιση που τονίζει τη σημασία των **ασυνείδητων διεργασιών** στη διαμόρφωση συναισθημάτων και συμπεριφοράς.

Η Ψυχανάλυση ως Θεραπεία

- **Στόχος:** Η ανάσχυση του ασυνείδητου υλικού στη **συνειδητή επίγνωση**.
- **Μέθοδος:** Οι ασθενείς ανακαλούν πρώιμες εμπειρίες και τις συνδέουν με **όνειρα** και **φαντασιώσεις**.
- **Κλειδί:** Η κατανόηση των ψυχικών διαταραχών επιτυγχάνεται μόνο όταν το ασυνείδητο γίνει συνειδητό.

Γιατί η θεωρία του Freud ήταν αμφιλεγόμενη;

1. **Θεματολογία:** Εστίαζε σε **πρώιμες σεξουαλικές εμπειρίες** και ασυνείδητες επιθυμίες, θέματα ταμπού για την εποχή.
2. **Απομόνωση από την Ακαδημία:** Ο Freud και οι οπαδοί του ήταν γιατροί, όχι ακαδημαϊκοί. Δεν έκαναν εργαστηριακά πειράματα, γι' αυτό οι ιδέες τους αναπτύχθηκαν **ανεξάρτητα** από τα πανεπιστήμια.

Η Ανθρωπιστική Ψυχολογία

Εμφανίστηκε στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα ως αντίλογος στην ψυχανάλυση.

- **Ηγέτες:** Abraham Maslow και Carl Rogers.
- **Βασική Φιλοσοφία:** Έμφαση στο **θετικό δυναμικό** των ανθρώπων.
- **Αντίληψη για τον Άνθρωπο:** * Δεν είναι «φυλακισμένος» του παρελθόντος.
 - Είναι **αυτεξούσιος** (έχει ελεύθερη βούληση).
 - Έχει έμφυτη ανάγκη για **ανάπτυξη** και πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του (αυτοπραγμάτωση).

Η Θεραπευτική Αλλαγή

Η ανθρωπιστική προσέγγιση άλλαξε τη δυναμική της θεραπείας:

- **Ορολογία:** Ο όρος «ασθενής» αντικαταστάθηκε από τον όρο «πελάτης» .
- **Ισοτιμία:** Θεραπευτής και πελάτης βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο (σε αντίθεση με την αυθεντία του ψυχαναλυτή).
- **Στόχος:** Η επαφή του ατόμου με όλο το φάσμα του δυναμικού του.

Προσέγγιση	Εκπρόσωποι	Κεντρική Ιδέα	Οπτική για τον Άνθρωπο
Ψυχανάλυση	Sigmund Freud	Ασυνείδητο: Οδυνηρές μνήμες παιδικής ηλικίας & σεξουαλικές ορμές.	Απαισιόδοξη: Ο άνθρωπος ως "όμηρος" του παρελθόντος.
Ανθρωπισμός	Maslow & Rogers	Θετικό Δυναμικό: Ανάγκη για αυτοπραγμάτωση και ανάπτυξη.	Αισιόδοξη: Ο άνθρωπος ως "αυτεξούσιος" (Πελάτης, όχι Ασθενής).

Συμπεριφορισμός: Η Επιστήμη της Αντικειμενικότητας

Ο συμπεριφορισμός υποστήριξε ότι η Ψυχολογία πρέπει να περιοριστεί στην επιστημονική μελέτη αντικειμενικά παρατηρήσιμων συμπεριφορών.

John B. Watson: Η Απαρχή

- Κριτική: Ο Watson απέρριψε την ατομική εμπειρία και την ενδοσκόπηση ως υπερβολικά υποκειμενικές και ασαφείς.
- Στόχος: Η επιστήμη απαιτεί μετρήσιμα φαινόμενα, προσιτά σε όλους τους παρατηρητές.
- Επιρροή από Ρανλον:
 - Ο Ivan Pavlov μελέτησε την πέψη στους σκύλους και παρατήρησε την έκκριση σιέλου με το άκουσμα ενός κουδουνιού (πριν καν φανεί το φαγητό).
 - Ερέθισμα (Stimulus): Η αισθητηριακή εισροή από το περιβάλλον (π.χ. το κουδούνι).
 - Απόκριση (Response): Η αλλαγή/ενέργεια που προκαλείται από το ερέθισμα (π.χ. το σάλιο).
- Ε-Α Ψυχολογία: Ο Watson έκανε αυτές τις δύο έννοιες θεμέλιο της θεωρίας του.

B.F. Skinner: Η Ενίσχυση και η Ελευθερία της Βούλησης

Ο Skinner προχώρησε τη θεωρία πέρα από την παθητική απόκριση του Ρανλον, εστιάζοντας στο πώς τα ζώα δρουν στο περιβάλλον τους.

- Το Κλουβί του Skinner (Skinner Box): Ένα πειραματικό κλουβί όπου ένα ποντίκι μάθαινε να πιέζει έναν μοχλό για να λάβει τροφή.
- Ενίσχυση (Reinforcement): Οι συνέπειες μιας συμπεριφοράς καθορίζουν την πιθανότητα επανάληψής της. Αν μια πράξη ανταμείβεται, θα επαναληφθεί.
- Κοινωνική Ουτοπία: Ο Skinner πίστευε ότι η κοινωνία θα μπορούσε να βελτιωθεί μέσω της συνετής εφαρμογής της ενίσχυσης.
- Η Πλάνη της Ελεύθερης Βούλησης: Υποστήριξε ότι η ελεύθερη βούληση είναι ψευδαίσθηση. Οι πράξεις μας είναι απλώς ανταποκρίσεις σε παρόντα και παρελθόντα «σχέδια ενίσχυσης». Κάνουμε ό,τι μας απέφερε ανταμοιβή στο παρελθόν.

Επιστήμονας	Είδος Μάθησης	Πείραμα	Κεντρικός Όρος
Ivan Pavlov	Κλασική	Σκύλοι, καμπανάκι και σάλιο.	Ερέθισμα - Απόκριση (E-A).
John Watson	Συμπεριφορισμός	Απόρριψη του νου, μελέτη μόνο του παρατηρήσιμου.	Αντικειμενική Μέτρηση.
B.F. Skinner	Συντελεστική	Κλουβί (Skinner Box) με ποντίκια/μοχλό.	Ενίσχυση & Πλάνη της ελεύθερης βούλησης.

Η Γνωστική Επανάσταση: Επιστροφή στον Νου

Ψυχολογία Gestalt: Το Όλον είναι μεγαλύτερο από τα μέρη

- Max Wertheimer: Μελέτησε τις ψυχολογικές πλάνες (λάθη αντίληψης).

Επιμέλεια: **Λεώνη Χριστάκου** Νευροεπιστήμονας (MSc), Υπ. Διδάκτωρ Μηχανικών Βιοϊατρικής ΠΑΔΑ
ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ 45, ΑΘΗΝΑ, 1068

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: +302107780514, email: info@synelixis.net, web: www.synelixis.net

ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Το Φαινόμενο: Όταν δύο φώτα αναβοσβήνουν με διαφορά 1/20 του δευτερολέπτου, ο νους δεν βλέπει δύο φώτα, αλλά ένα φως που κινείται.
- Συμπέρασμα: Ο νους δεν καταγράφει απλώς στοιχεία, αλλά τα ενοποιεί σε ένα Gestalt (ενοποιημένο όλο). Αντιλαμβανόμαστε το σύνολο και όχι τα μεμονωμένα μέρη.
- Kurt Lewin: Υποστήριξε ότι για να προβλέψεις τη συμπεριφορά, δεν κοιτάς το ερέθισμα, αλλά την υποκειμενική ερμηνεία που δίνει το άτομο σε αυτό.

Ο Υπολογιστής ως Μοντέλο του Νου

Με την εμφάνιση των υπολογιστών, οι ψυχολόγοι βρήκαν ένα νέο μοντέλο:

- Γνωστική Ψυχολογία: Η επιστημονική μελέτη των νοητικών διεργασιών (αντίληψη, προσοχή, μνήμη, συλλογιστική).
- Η Λογική: Αν ο υπολογιστής επεξεργάζεται πληροφορίες μέσω κυκλωμάτων, τότε και ο νους μπορεί να μελετηθεί αντικειμενικά ως σύστημα που καταγράφει, αποθηκεύει και ανακαλεί πληροφορίες.

Περιορισμοί της Ανθρώπινης Νόησης

- Donald Broadbent: Παρατήρησε ότι οι πιλότοι/χειριστές ραντάρ δεν μπορούν να προσέχουν πολλά πράγματα ταυτόχρονα. Η προσοχή έχει περιορισμένη ικανότητα και πρέπει να μετατοπίζεται ενεργητικά.
- George Miller: Ανακάλυψε το «μαγικό αριθμό» της μνήμης: Μπορούμε να συγκρατήσουμε περίπου επτά (± 2) διαφορετικές πληροφορίες στη μνήμη μας.

Noam Chomsky vs. Skinner (Η Γλώσσα)

Ο Chomsky κατάφερε το ισχυρότερο πλήγμα στον Συμπεριφορισμό:

- Κριτική στον Skinner: Τα παιδιά παράγουν προτάσεις που δεν έχουν ακούσει ποτέ, άρα δεν μαθαίνουν τη γλώσσα μόνο μέσω ενίσχυσης.
- Θεωρία: Η γλώσσα βασίζεται σε νοητικούς κανόνες (όπως το λογισμικό ενός υπολογιστή) που επιτρέπουν τη δημιουργία νέου λόγου.

Επιστήμονας

Κλάδος

Κεντρικό Εύρημα

Επιμέλεια: Λεώνη Χριστάκου Νευροεπιστήμονας (MSc), Υπ. Διδάκτωρ Μηχανικών Βιοϊατρικής ΠΑΔΑ
ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ 45, ΑΘΗΝΑ, 1068

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: +302107780514, **email:** info@synelixis.net, **web:** www.synelixis.net

Max Wertheimer	Gestalt	Αντιλαμβανόμαστε το "Όλον" (το σύνολο) και όχι τα μέρη.
Kurt Lewin	Κοινωνική/Γνωστική	Σημασία έχει η υποκειμενική ερμηνεία του ερεθίσματος.
Broadbent & Miller	Επεξεργασία Πληροφοριών	Περιορισμοί: Προσοχή και Μνήμη (ο μαγικός αριθμός 7 ± 2).
Noam Chomsky	Γλωσσολογία	Η γλώσσα βασίζεται σε νοητικούς κανόνες, όχι μόνο στην ενίσχυση.

Γνωστική και Συμπεριφορική Νευροεπιστήμη

Karl Lashley και η Αναζήτηση της Μάθησης

- Το Πείραμα: Εκπαίδευσε αρουραίους σε λαβύρινθους και στη συνέχεια αφαιρούσε χειρουργικά τμήματα του εγκεφάλου τους.
- Στόχος: Να εντοπίσει το ακριβές σημείο (engram) όπου αποθηκεύεται η μάθηση στον εγκέφαλο.
- Εύρημα: Δεν βρέθηκε ένα συγκεκριμένο σημείο. Η ικανότητα μάθησης μειωνόταν ανάλογα με τη συνολική ποσότητα του εγκεφαλικού ιστού που αφαιρέθηκε.

Συμπεριφορική Νευροεπιστήμη

Είναι η εξέλιξη της Φυσιολογικής Ψυχολογίας.

- Ορισμός: Η προσέγγιση που συνδέει τις ψυχολογικές διεργασίες με το νευρικό σύστημα και άλλες σωματικές λειτουργίες.
- Μέθοδος: Παρατήρηση ζώων σε αποστολές (π.χ. λαβύρινθοι), καταγραφή ηλεκτρικών/χημικών αντιδράσεων ή αφαίρεση τμημάτων του εγκεφάλου για μελέτη των επιπτώσεων.

Γνωστική Νευροεπιστήμη

Ενώ η Συμπεριφορική εστιάζει συχνά σε ζώα και δράσεις, η Γνωστική εστιάζει στον άνθρωπο και τις νοητικές λειτουργίες.

- Ανθρώπινα Πειράματα: Επειδή η χειρουργική εγκεφάλου για πειράματα είναι ανήθικη στους ανθρώπους, οι επιστήμονες βασίζονται στα «πειράματα της φύσης» (ατυχήματα, εγκεφαλικά, ασθένειες).
- Ηλεκτρονική Σάρωση (Brain Imaging): Από τα τέλη του 1980, τεχνικές όπως η fMRI επέτρεψαν στους επιστήμονες να βλέπουν τον εγκέφαλο «εν δράσει» (μη-παρεμβατική).
- Ορισμός: Το πεδίο που επιχειρεί να κατανοήσει τη σχέση μεταξύ γνωστικών διαδικασιών (σκέψη, μνήμη, ανάκληση) και λειτουργίας του εγκεφάλου.

Εξελικτική Ψυχολογία: Ο Προσαρμοστικός Νους

Η Εξελικτική Ψυχολογία εξηγεί τον νου και τη συμπεριφορά με βάση την προσαρμοστική αξία των ικανοτήτων που διατηρήθηκαν μέσω της φυσικής επιλογής.

Η Κατάρριψη του "Αγραφου Πίνακα"

- Το Πείραμα του John Garcia: Έδειξε ότι οι αρουραίοι μαθαίνουν να συνδέουν τη ναυτία με τη μυρωδιά του φαγητού πολύ πιο γρήγορα από ό,τι με ένα φως.
- Συμπέρασμα: Η εξέλιξη έχει «προετοιμάσει» τον εγκέφαλο να κάνει φυσικούς συσχετισμούς (χαλασμένο φαγητό = ναυτία) που βοήθησαν τους προγόνους να επιβιώσουν.

Ο Νους ως "Εξειδικευμένος Υπολογιστής"

Αντί για έναν υπολογιστή γενικής χρήσης, η Εξελικτική Ψυχολογία θεωρεί τον νου ως μια σειρά από εξειδικευμένες «ενότητες» (modules):

- Σχεδιασμένες να επιλύουν συγκεκριμένα προβλήματα (τροφή, ζευγάρωμα, αναπαραγωγή).
- Διαθέτουν «ενσωματωμένες εφαρμογές» από προηγούμενες εκδόσεις (προγόνους).

Το Παράδειγμα της Ζήλιας

- Λειτουργία: Η Ζήλια σήμερα υπάρχει γιατί κάποτε ήταν προσαρμοστική.
- Λογική: Οι πρόγονοι που ζήλευαν, φρουρούσαν τους συντρόφους τους και απομάκρυναν ανταγωνιστές, άρα είχαν περισσότερες πιθανότητες να κληρονομήσουν τα «ζηλότυπα γονίδια» τους.

Κριτική και Έλεγχος Υποθέσεων

- Κριτική:
 1. Κάποιες ικανότητες εξελίχθηκαν για άλλο λόγο και τώρα υπηρετούν νέες ανάγκες (π.χ. τα πούπουλα για θερμοκρασία έγιναν για πέταγμα / η μάθηση για οδήγηση αυτοκινήτου).
 2. Δεν υπάρχουν απολιθώματα σκέψεων για να αποδειχθεί τι σκέφτονταν οι πρόγονοί μας.
- Έλεγχος (Το πείραμα της φυλής Χάντζα):
 - Υπόθεση: Οι άνδρες έχουν βαριά φωνή γιατί ελκύουν περισσότερες γυναίκες.
 - Εύρημα: Στη φυλή Χάντζα, οι άνδρες με βαρύτερη φωνή είχαν όντως περισσότερα παιδιά, επιβεβαιώνοντας την εξελικτική πρόβλεψη.

Κοινωνική και Πολιτισμική Ψυχολογία

Κοινωνική Ψυχολογία

Μελετά τα αίτια της διαπροσωπικής συμπεριφοράς και πώς η παρουσία (ή απουσία) των άλλων επηρεάζει το άτομο.

- Ιστορική Ώθηση: Η άνοδος του Ναζισμού (δεκαετία 1930) ανάγκασε επιστήμονες όπως ο Kurt Lewin να μεταναστεύσουν στις ΗΠΑ. Θέλησαν να καταλάβουν πώς η κοινωνική πίεση μετατρέπει απλούς ανθρώπους σε στρατιώτες γενοκτονίας.
- Κορυφαία Πειράματα:
 - Solomon Asch (Συμμόρφωση): Οι άνθρωποι λένε ψέματα αν δουν την ομάδα να υποστηρίζει κάτι προφανώς λάθος.
 - Stanley Milgram (Υπακοή): Οι άνθρωποι κάνουν ανήθικες πράξεις αν τους το διατάξει μια φιγούρα εξουσίας.

Πολιτισμική Ψυχολογία

Μελετά πώς ο πολιτισμός (αξίες, παραδόσεις, πεποιθήσεις μιας ομάδας) διαμορφώνει τις ψυχικές διεργασίες και το αντίστροφο.

- Ορισμός Πολιτισμού: Δεν αφορά μόνο την εθνικότητα, αλλά και την ηλικία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τη θρησκεία ή το επάγγελμα.
- Οικουμενικότητα vs Ποικιλομορφία: Κάποια φαινόμενα είναι ίδια παντού (π.χ. η ελκυστικότητα προσώπου), ενώ άλλα διαφέρουν (π.χ. η ηλικία που θυμόμαστε τα παιδικά μας χρόνια).

Το Επάγγελμα του Ψυχολόγου: Παρελθόν και Παρόν

Η Διαφοροποίηση του Πεδίου (Γυναίκες & Μειονότητες)

Η Αμερικανική Ψυχολογική Εταιρεία (APA), από 31 λευκά άρρενα μέλη το 1892, μεταμορφώθηκε ριζικά:

- **Γυναίκες:** Από το 15% των PhD το 1950, έφτασαν στο **70%** το 2010.
- **Μειονότητες:** Από ελάχιστο ποσοστό, έφτασαν στο **24%** την ίδια περίοδο.

Πρωτοπόροι που άνοιξαν τον δρόμο:

1. Mary Whiton Calkins:

- a. Πρώτη γυναίκα πρόεδρος της APA (1905).
- b. **Θεωρία του «Εαυτού»:** Υποστήριξε ότι ο εαυτός είναι μια **ενιαία μονάδα** που δεν μπορεί να διασπαστεί σε μέρη (αντίθεση στον Δομισμό).
- c. Παρά τα ακαδημαϊκά της επιτεύγματα, το Χάρβαρντ της αρνήθηκε το διδακτορικό λόγω του φύλου της.

2. Francis Cecil Sumner: Ο πρώτος Αφροαμερικανός με PhD στην Ψυχολογία (1920).

3. Kenneth Clark:

- a. Πρώτος πρόεδρος της APA από μειονότητα (1970).
- b. Μελέτησε την αυτοεικόνα των παιδιών Αφροαμερικανών.
- c. Η έρευνά του ήταν καθοριστική για την κατάργηση του **φυλετικού διαχωρισμού** στα δημόσια σχολεία των ΗΠΑ.

ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Επαγγελματικοί Κλάδοι

- **Ακαδημαϊκοί:** Διδασκαλία & Έρευνα (Πανεπιστήμια).
- **Κλινικοί:** Θεραπεία διαταραχών (Ιδιωτικά/Νοσοκομεία). *Διαφορά από Ψυχιάτρους: Οι ψυχίατροι χορηγούν φάρμακα.*
- **Συμβουλευτικοί:** Διαχείριση κρίσεων (διαζύγιο, πένθος, εργασία).
- **Σχολικοί:** Υποστήριξη σε μαθητές, γονείς, δασκάλους.
- **Βιομηχανικοί/Οργανωτικοί:** Παραγωγικότητα & προσωπικό επιχειρήσεων.
- **Εξειδικευμένοι:** Αθλητικοί (επίδοση), Δικαστικοί (νομικά), Καταναλωτή (διαφήμιση).